

Sakraalesemete säilitamine - inimestele ja inimestega

Ülle Jukk

20.11.2015

Olustveres

Pühakoda on mõeldud eelkõige jumalateenistuse läbiviimiseks. Vastavalt konfessioonile kasutatakse pühakojas vähem või rohkem liturgia jaoks vajalikke ning muid esemeid.

Kirikute hooldusraamat, 2007

**Vigala kiriku altar.
Altarisein, Chr.Ackermann,
1670.aa lõpp (puit, polükroomia);
üle värvitud 2005**

Kirikus paiknev inventar on nagu lakmuspaber, mis näitab ära, kas hoone on korras ja sisekliima sobilik.

Inventari jaoks on vajalik

- stabiilne õhuniiskus ja temperatuur,**
- minimeeritud tolm ja saaste,**
- mõõdukas ventilatsioon.**

Seejuures tuleb lähtuda ratsionaalsetest hoiutingimustest, mitte ideaalsetest!

Mälestis ei ole museaal!

Kirikuinventari kahjustuste liigid:

- mehaanilised (rebendid, detailide puudumine, deformatsioon, purunemine, kulumine) - tingitud vigastustest, ebasobivatest hoiutingimustest ja ebaõigest kasutamisest;**
- bioloogilised (elusorganismide poolt põhjustatud kahjustused) - põhjustatud peamiselt hallitussente, putukate ja näriliste poolt;**
- füüsikalised - materjalide niiskusesisalduse muutusest tingitud paisumine ja kahanemine, temperatuuri ja valguskiirguse mõju;**
- keemilised (*foksing* paberi puhul, pehastumine, materjali rabadaks muutumine, rooste) - tingitud oksüdeerumisest, metallide korrosioonist, niiskusest jne.**

Kombineeritud kahjustused:

- määrduine (üldine määrduvus, plekid, roosteplekid metallosadel, niiskusplekid, värvijooksud, liimiplekid) - tingitud veest, tahmast, kätemustusest ja mitmesuguste ainete (õli, küünlarasv, tint, toit jne) sattumisest objektile;**
- muud - enamasti mitmete protsesside koosmõjul tekkinud kahjustused (näiteks paberil tekstide kustumine, põlemiskahjustused, ebasobivatest parandustest tekkinud kahjustused jne).**

Kahjustuste peamised põhjused:

- vanusest tingitud loomulik materjalide vananemine ja koostoime,
- muutlikud või ebasobivad sisekliima tingimused,
- liiga pikaajaline kasutamine,
- ebaõige käsitlemine,
- vähene hooldamine.

Esmased lahendused:

- korrapärane õhutamine,
- teadlik liiga kõrgete või madalate temperatuuride vältimine,
- õhust tuleva saaste minimeerimine.

Mida ja kuidas teha:

- ajalooliste objektide peal ei katsetata,
- objekti töötlemine peab olema võimalikult lihtne ning varem katsetatud metoodikale põhinev,
- mõnikord on parim lahendus üldse mitte sekkuda.

Biologilised kahjustused

“Kuivamiskahjustused “

Kattekihtide tumenemine, nn mustumine

Sooladest ja niiskuse kondenseerumisest mõjutatud kahjustused

Sagedasemad probleemid:

- 1) puudub kohapealne algataja või on inimesed vahetunud,
- 2) objekti tehnilised eripärad,
- 3) hoonet kasutatakse, hooldatakse, sh köetakse ja ventileeritakse ebaregulaarselt,
- 4) ei pöörata tähelepanu sisekliima hindamisele (mõõtmisele),
- 5) puuduvad rahalised vahendid olukorra parandamiseks,
- 6) kas me peame kõiki esemeid võrdselt kohtlema või võiksime eelistada väärtuslikumaid?

Haljala kirik - katus

Varnja – terviklik lähenemine

Inimestele ja inimestega:

- 1) enda valduses olevate väärtuste teadvustamine,
- 2) teadlikkus ajalooliste esemete hooldamisest,
- 3) kas ma teen kõik õigesti,
- 4) valged kindad ei kuulu vaid muuseumitöötajate varustusse,
- 5) need esemed on vanemad kui mina,
- 6) õppimine kogemuse kaudu.

